

Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme

Şafak KAYPAK

Yrd. Doç.Dr. Mustafa Kemal Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Öz: Bu çalışma, Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) arasındaki karşılıklı ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde, STK'lar siyasetten ekonomiye; toplumsal yaşamdan, sosyal dayanışmaya kadar birçok faaliyet alanındaki temel aktörlerden biri olmuştur. Yerel yönetim sistemindeki son dönem düzenlemelerinde *kent konseyleri* üzerinde durulmakta ve yerel katılım öngörülmektedir. Bu doğrultuda, kent konseyleri yapısı içerisinde STK'lar, yerel sorunların dile getirilerek, çözüm üretilmesinde güçlü bir role sahip olabilecektir. Bu çerçevede, çalışmanın çıkış noktası; kent konseyleri ile STK'lar arasındaki ilişkilerin, kentsel yapıda köklü dönüşümlere yol açarak, geçmiş dönemlerden farklı bir kentsel yapının şekillenmesini sağlayacağıdır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kent Konseyi, Sivil Toplum Kuruluşları ve İlişkiler.

An Evaluation of Relationships between the City Councils and Civil Society Organizations

Abstract: This study aims to examine the mutual relationships between the City Councils and Civil Society Organizations (CSOs). Today, CSOs have become one of the actors in many activity fields; from politics, to economy and from social life to social solidarity. In the last term regulations of the local government is dwelled upon *the city councils* and local participation is expected. In this direction, CSOs within the structure of city councils, a strong role in creating solutions by expressing local problems. In this frame, the starting point of investigation is that relationships between the city councils and CSOs will provide the urban structure to be shaped different from the past periods by leading strong transformations in this structure.

Key Words: City, City Council, Civil Society Organizations and Relations.

GİRİŞ

Yerel yönetimler, ülke yönetimi ve kalkınmasında merkezi yönetimle beraber işlev gören yönetsel ve siyasal bir toplum kuruluşudur. Yerel yönetim kuruluşları, kendilerine sağlanan yasal, mali ve teknik olanaklarla bu hizmetleri yerine getirmeye çalışırlar. Topluma yönelik bazı hizmetler, merkez ve yerel yönetim dışında, bireyler, gönüllü kuruluşlar veya özel topluluklar tarafından da yerine getirilebilmektedir. Yerel yönetimlerin en büyük sivil toplum kuruluşu (STK) olarak görülme eğilimine karşın; merkezîyetçi yapının etkisiyle, daha çok yönetsel birim olma özellikleri ön plana çıkmaktadır. Diğer

yandan, hizmetleri yerine getirirken kendi taraflarından bakabilmektedirler. Dolayısı ile yönetime, halkın sesini duyuracak ve baskı oluşturacak kurumlara ihtiyaç duyulmaktadır. Demokrasinin geliştirdiği sosyal ortam, yönetimin müdahale alanı dışında ve ona karşı durabilecek ara grupların varlığı ile karakterize edilmektedir. İşte, STK'lar bu ihtiyaca karşılık vermektedir.

STK'lar, yönetim üzerinde halk tarafından bir denetim mekanizması oluşturmaktadırlar. Böylelikle, örgütlü yurttaş girişimleri aracılığı ile kent yönetimleri üzerinde sistemli ve sürekli etki daha kolaylıkla sağlanabilmektedir. Yerel yönetimlerin STK'larla iyi ilişkiler içerisinde olmaları faaliyetler açısından işlerini kolaylaştırmakta; toplumsal ihtiyaçlar karşılanırken, kamu birimlerinin yetersiz kaldığı yerlerde STK'lardan destek alınmaktadır. Oluşturulan kent konseyleri, bu işbirliğinin gerçekleşmesinde aracı kurum olmaktadır. Kent konseyleri; kentin gelişiminde gönüllü katkısı almak, halkın katılımını ve farklılıkları sisteme katabilmek ve demokrasinin gelişimini sağlamak, toplumsal sorumluluğu yaymak, güç birliği yapmak gibi alanlarda STK'larla işbirliğini hayata geçirebilirler. Yerel yönetimlerle STK'lar arasında gerçekleşen işbirliği, toplumsal sorumluluklarının sadece devlet birimleri için geçerli olmadığını, toplumdaki bireylerin STK'lar aracılığıyla da sorumluluk alabileceklerini göstermektedir. STK'ların oluşturulan kent konseylerine önem vermeleri ve katılarak görüş bildirmeleri, yerel yönetimlerin yaptıkları faaliyetlere ışık tutması açısından önem arz etmektedir. Kent konseyleri aracılığıyla, yerel yönetim sisteminin yetersizliklerini ve olanaksızlıklarını katılım yaratılarak aşabilmek; STK'lar sayesinde ise, doğrudan halkın ihtiyaçlarını belirleyip, çağdaş belediyeçilik açısından çözümler bulabilmek, daha yaşanılır ve dayanışmacı bir kent oluşturabilmek hedeflenmektedir. STK'ların, katılımı kolaylaştırıcı, paydaşçı belediye anlayışının geliştirildiği kentsel mekânlarda çeşitlendikleri ve yerel temelde ağırlıklarını arttırdıkları görülmektedir. Ancak, konsey gibi biçimsel olmayan yapıların temsil sorunları vardır ve karar alabilme yetkileri yoktur. Kent konseyi ile il özel idaresi ve belediye hizmetlerine katılım, sadece kentteki örgütlü bazı grupların sınırlı katılımlarını öngörmektedir. Bu eksik bir katılım oluşturur, topluma yayılmaz.

Bu bağlamda, çalışmada, kent konseylerinin STK'lar ile ilişkileri incelenmiş ve bu ilişkilerin kentin gelişimine sağlayacağı katkılar tartışılmıştır. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmada, ilk önce kent konseyi kavramı ele alınmıştır. İkinci bölümde, STK'lar üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise, kent konseyleri ile STK'lar arasındaki ilişkiler ortaya konulmuş ve sorunlar üzerinde durulmuştur. Son bölüm, sonuç ve değerlendirmeyi içermektedir.

KENT KONSEYLERİ

Kent Konseyleri, 3 Temmuz 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2006 tarih ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliği'ne dayanarak kurulmuş yönetim yapılarıdır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda temel olarak yerel halkın fikirlerinin dikkate alınması, kurumlararası işbirliği gereğinin sağlanması ve katılım konusunda uygulamaya yönelik hükümler yer almaktadır. Yerel Gündem 21'deki Kent Konseylerinin kurulması ve işlevlerinin yerine getirilmesi için yürütülen projelerden sonra oluşturulan bu mekanizmaların nasıl devam edeceği sorusu Kent Konseylerinin yasaya girme ihtiyacını doğurmuştur. Yerel Gündem 21(YG-21) süreci ile başlayan Kent konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte yasal bir statüye kavuşmuş ve Türkiye ölçeğinde uygulama olanağı bulmuştur. YG-21 ayrı bir örgütsel yapı olarak görülmemelidir, YG-21 projesi sona ermiş ve bu süreç Kent Konseyleri içerisinde devam etmektedir. Kent Konseylerini, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin açısından ileri bir adım olarak değerlendirmek gerekir (Soygüzel, 2006: 33). Bu yasal düzenleme yapılmadan önce de, katılımcı niteliğe sahip yapılanmalar vardı, fakat aralarında tekdüzelik yoktu. Her belediye kendi bakış açısına göre bu düzenlemeleri yapıyordu. Yeni belediye yasası bu konuda tekdüzelik ve zorunluluk getirmiştir.

Kent konseyinin temel hukuki dayanağı 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesidir. "Kent Konseyi" başlıklı 76. maddesi: "Kent konseyi; kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir" demektir (5393 sayılı Belediye Yasası, md. 76). Kent konseyinin ne yapacağını anlatmış; kent konseyi ile ilgili bir tanım vermemiştir. Kent konseyi tanımını ise, ayrıntılı olan Kent Konseyi Yönetmeliği yapmaktadır: "Kent konseyi, merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde

belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzmanlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını ifade eder”.

Kent konseyleri, adında da yer aldığı gibi kentte oluşturulan demokratik yapılardır. Kent konseyleri ile birlikte yönetim de bir zihniyet değişimi söz konusu olmuştur. Türkiye’de yönetim sistemi geleneksel olarak merkeziyetçi yapıya sahiptir. Kent konseylerinin kurulmasının temel amacı, sivil toplumun karar mekanizmalarına katılmasını ve yerel yatırımlarda söz sahibi olmasını sağlayarak, yerel yönetimi güçlendirmektir. Başka bir ifadeyle, 5393 sayılı Belediye Kanunu, yönetim yaklaşımı doğrultusunda sivil toplum örgütlerinin, meslek kuruluşlarının ve diğer aktörlerin karar ve uygulamalarda yer alabilmesi amacıyla kent konseyleri uygulamasını getirmiştir (Kar, 2007: 50-51). Kent konseyinin amaçlarından birisi, hemşehrilik bilincini geliştirmek, bir diğeri ise katılımı sağlamak olarak tanımlanmaktadır (Göktürk, 2009: 1). Yapıları ve çalışma yöntemleri bir kentten diğerine farklılık göstermekle birlikte “kent konseylerinin” genel işlevi, kentteki tüm “paydaşları” bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan bir “ortak akıl” oluşturulmasının sağlanmasıdır. Kent konseyleri, merkezi yönetim, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarını bütüncül bir çerçeve içinde birarada bulunduğu bir platformdur. Kamu hizmeti sunanla, yurttaşlar arasında bir ara yüz oluşturmaktadır (Koyuncu, 2010). Kent Konseyleri; vali, belediye başkanı, ilgili ilin milletvekilleri, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri, mahalle muhtarları, dernek ve vakıflar, meslek odaları, özel sektör kuruluşları, sendikalar, üniversiteler, siyasi partiler, kamu kurum ve kuruluşları ve diğer ilgililerin katılımıyla geniş bir yelpazeye yayılan yerel ortaklardan oluşmaktadır. Genelde, kamuyu temsil eden merkezi yönetim kuruluşlarının ve belediyelerin temsilcileri kent konseylerinin yaklaşık 1/3’ini oluşturmakta, geriye kalan 2/3’lük bölüm, STK temsilcilerinden oluşmaktadır. Konseydeki çoğunluk sivil topluma ait gibidir. Kentlerin büyüklüklerine bağlı olarak, konseylerin üye sayıları farklılaşmaktadır. Kendi çalışma ilkelerini veya tüzüklerini hazırlayıp onaylamakta ve bunlara göre faaliyet göstermektedir. Kent konseyleri, halen 60’dan fazla kentte kuruluşunu tamamlamış bulunmaktadır. Birçok kentte, ilgili yerel yönetim, kent konseyinin etkinliklerini ve kararlarını desteklemek amacıyla, alınan kararları kendi meclis gündemlerine alarak tartışmakta, kent konseyinin tavsiye niteliğindeki kararlarının yaşama geçirilmesi yönünde önemli adımlar atılabilmektedir. Programa sonradan katılan kentlerde kent konseyleri yeni oluşturulurken, kuruluşu tamamlanmış, bu konuda başarılı uygulamaları olan kentlerdeki mevcut yapıların ve ortaya çıkmış deneyimlerin dikkate alındığı görülmektedir. (Emrealp, 2005: 65).

Kent Konseyi Yönetmeliğine, 2009 tarihli, 27250 sayılı Resmi Gazete’de “Kent Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”le Kent Konseyinin oluşumu, organları ve mali yapısıyla ilgili maddeler

eklenmiştir. Yönetmeliğin ikinci bölümünde, Konseyin kuruluşu, görevleri ve çalışma ilkeleriyle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre Konsey, yerel yönetim seçimlerinden üç ay sonra belediye örgütünün olduğu yerlerde kurulur ve katılım odaklı, kent haklarını koruyan, sürdürülebilirlik amaçlarına uygun planlar ve programlar yapar ve sivil toplumun güçlenmesine katkı sağlar. Kent Konseylerinin *çalışma ilkeleri*; YG-21 süreci bağlamında “kentine sahip çıkma”, “aktif katılım” ve “çözümde ortaklık”tır. Bu ilkelerin bütünlüğünde, kentleri “sürdürülebilir ve yaşanabilir geleceğe” taşıyan bir “ortaklık modeli” olarak tanımlanan kent konseyleri, yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik bilincinin geliştirilmesini, çok aktörlü, çok ortaklı yönetim tarzının benimsenmesini sağlamaktadır. Kent Konseylerinin *işlevleri* ise; bir yandan kentin “sürdürülebilir kalkınma” önceliklerinin ve hedeflerinin saptanması, ortak bir kent vizyonu oluşturulması, temel stratejilerin ve eylem alanlarının belirlenmesi gibi üzerinde toplumsal uzlaşma sağlanması gereken konuları içermektedir. Diğer yanda da, uygulamaya dönük olarak alınmış tavsiye niteliğindeki kararların, başta belediye olmak üzere, ilgili kuruluşlarca benimsenmesi yönünde çaba gösterilmesi, yerel eylem planlaması sürecinin yürütülmesi, eylem planlarıyla tutarlılığını sağlamak amacıyla yerel politikaların ve eylemlerin izlenmesi gibi sorumlulukların ortaklar arasında dengeli bir şekilde paylaşılmasını gerektiren konuları kapsar (Ercan, 2000).

Yönetmeliğin üçüncü bölümünde, Konseyin organlarının oluşumu, oluşturan kişi, kuruluş ve kurumlar ile bu organların çalışma şekli düzenlenmiştir. Kent konseyi, merkezi yönetim temsilcileri, milletvekilleri, kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri, belediye meclisi temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır. Kent konseylerinin organları, genel kurul, yürütme kurulu, kent konseyi başkanı, meclisler ve çalışma grupları olarak dizilir: *Genel Kurul*; konuları müzakere eder ve karara bağlar. Konseyin en yetkili organıdır. *Yürütme Kurulu*, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az 6 kişiden oluşur. Yürütme Kurulu, genel kurulun aldığı kararları, ilgili Belediye Meclisine ve ilgili kurumlara iletir ve izler; kent konseyinin organları arasında kolaylaştırıcılık işlevi görür ve koordinasyonu sağlar. *Kent Konseyi Başkanı*; genel kurul tarafından kent konseyinin ilk toplantısında üyeler arasından seçilir. Genel kurula başkanlık eder. Görev süresi yürütme kurulunun görev süresi gibidir. İzin, hastalık veya başka bir nedenle görevi başında bulunmadığı hallerde, kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekâlet eder. *Meclis ve Çalışma Grupları*; kentin öncelikli konularında genel kurul tarafından oluşturulur. Çalışma usul ve esasları, genel kurulca belirlenir. Kent Konseyi yılda 6 kere toplanır. Konsey, görev alanına giren konularda çalışma yapar. Çalışma yapılacak alanlarda

çalışma grupları oluşturabilir. Genel Kurul tarafından alınan kararlar ilgili kurumlara kent konseyi görüşü olarak öneri mahiyetinde sunulur.

Yönetmeliğe göre *kent konseylerinin başlıca görevleri şunlardır*: Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak; insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerine dayanarak katılımcı demokrasi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek; kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal vb. değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek; kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak; sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek; kentin tamamını veya büyük bölümünü ilgilendiren altyapı, sağlık, eğitim vb. konularda değerlendirmeler ve çözümler geliştirmek; kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde ortak bir aklın oluşturulmasına katkıda bulunmak; sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak; çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak, yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak; kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak; kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır. *Kent konseylerine karşı belediyelerin yükümlülükleri ise şunlardır*: Kent konseyinin kurulmasına öncülük etme; kent konseyinde alınan kararların belediye meclisinde öncelikle görüşülmesini sağlamak; kent konseyi çalışma mekânının sunulması ve kent konseyi sekreteryasının yürütülmesidir (Kaypak, 2011: 141).

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Sivil toplum, devlet denetiminin belirleyici olmadığı alanlarda, bireylerin/grupların devletten izin almadan, kovuşturmaya uğrama korkusu taşımadan, ekonomik ilişkilerin baskısından büyük ölçüde bağımsız olarak hareket ederek tutum belirleyebildikleri, sosyo-kültürel etkinliklerde bulunabildikleri gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin, etkinliklerin ve kurumların oluşturduğu bir toplumu ifade eder. Bu çerçevede, sivil toplum; “bireylerin devletten izin almadan girebildiği toplumsal ilişkiler, gerçekleştirebildiği toplumsal etkinlikler”; “devlet alanının dışında kalan toplum kesiti”, gönüllü ve sosyal kurumların bir toplamı olarak açıklanmaktadır (Özmutaf, 2007: 56). *Sivil toplum kuruluşları (STK)*, sivil toplumun oluşturduğu gönüllü örgütlenmelerdir. Dünyada, STK ismiyle ilgili genel olarak iki tür kullanım bulunmaktadır. Birincisi, Amerika ve Japonya tarafından tercih edilen “Kar Amacı Gütmeyen Örgütler (Non Profit Organization, NPO)”; diğeri ise, Avrupa ve diğer ülkelerde kullanılan “Hükümet/Devlet Dışı Örgütler (Non-Governmental Organization,

NGO)” olarak öne çıkmaktadır. STK’ların uluslararası boyutuna ise NGOs’a benzer şekilde, “International Non-Governmental Organization, INGOs” ismi verilmektedir. Bu tür örgütler Birleşmiş Milletler Ana Sözleşmesi’nde “Non Governmental Organizations (NGO)” olarak adlandırıldığından, uluslararası kullanımda NGO kavramı daha yaygındır (Oktay ve Pekküçükşen, 2009). Türkçe kullanımda bu örgütlere “organization” sözcüğünün Türkçeye çevirisi doğrultusunda sivil toplum örgütü diyen de olmaktadır, sivil toplum kuruluşu diyen de. Türkiye’de, hükümet ya da devlet dışında özerk bir örgütlenmeyi belirtmek üzere Sivil Toplum Kuruluşları (Civil Society Organizations, CSOs) şeklinde kullanım yaygın olarak görülmektedir (Çukurçayır, 2002:150).

Sivil topluma yönelik tanımlarda en çok ortaya çıkan özellik, sivil toplumun devlet aygıtına göre durumudur. Bu bağlamda sivil toplum kuruluşları devlet aygıtı dışında bireyler tarafından bir araya gelinerek oluşturulan yapılardır. Bir oluşumun sivil toplum olarak tanımlanabilmesi o oluşumun devletin kurumsal yapısının dışında olması gerekir (Özer, 2000: 133). Hükümet dışı kuruluşlar, gönüllü kuruluşlar gibi isimlerle de adlandırılan sivil toplum kuruluşları, üyelerin katılımına olanak veren, demokratik, merkezi yönetimden özerk, toplum yararı kavramı açısından kamusal bakıştan ayrılan örgütlerdir. Karar alma süreç ve mekanizmalarının sivil toplum içinde tutulması ile toplumun daha katılımcı, daha çoğulcu, daha demokratik olması hedeflenmektedir (STGP, 2005). Sivil toplum olgusu, kendi içinde devlet erkini rakip olarak gören ve onun dışında kalmayı hedefleyen bir anlayışla tanımlanmaktadır. Sivil toplum kuruluşları (STK) ise, sivil toplum tanımından farklı olarak örgütlenme boyutuyla ele alınmakta ancak, örgütlenme tanımlarında kamusal erkle işbirliğine gitme, katılma, paylaşma unsurları öne çıkmaktadır. Genel olarak STK’lar; belirli mekân ve zamanda, bilgiye dayanarak teşhis edilen bir ihtiyacı karşılamayı amaç edinen, insan birlikteliğine dayanan, toplum yararına çalışan, kar amacı gütmeyen hizmet veren, demokrasinin gelişmesine katkıda bulunan, devletten ayrı hareket edebilen, siyasal yönetimi kamuoyu oluşturmak suretiyle etkileyebilen, belirli sorunlar, çıkarlar, talepler etrafında örgütlenmiş yapılardır.

Sivil toplum kuruluşları (STK’lar) ile ilgili olarak değinilmesi gereken bir nokta, yerel yönetimlerin de sivil toplumun bir parçası olarak algılanması ve bu anlamda bir bütünlük taşıdığının söylenmesidir. Yerel yönetimler, halkın kendi özgür iradesi ile seçmiş olduğu organlar vasıtasıyla kendi kendini yönetmesine olanak veren kurumlardır. Bu açıdan, yerel yönetimler üstlendikleri işlev itibarıyla sivil toplum kurumu olarak nitelendirilebilirler. Ancak, oluşumları itibarıyla devlet mekanizması içinde ve onun bir parçası olduklarından, yani kamu gücünü kapsadıklarından ve sivil toplumun “devlet müdahalesi dışında” oluşmasının, oluşumunun ön koşullarından birisi olması nedeniyle yerel yönetimlerin için gerçek anlamda sivil toplum kuruluşu diyemeyiz. Zira Batı’da

kökü kente ve kentsel etkinliklere dayanan ve bu süreçlerin sonunda kentlerin özerklikleri, kitle iletişim araçlarının gelişimi, kamuoyunun oluşması, kent ahalisinin ekonomik ve siyasal hak ve imtiyazlara sahip olması, ilk kentsel örgütlenmelerin ortaya çıkması ve kent meclisleri gibi sonunda sivil toplum olarak adlandırılan kurumlaşmalara evrilen tarihsel süreç ülkemizdeki gibi gelişmemiş; bizde yerel yönetimler halka dayanan sivil toplum kurumlarından çok, devletçe tepeden inme kurumlar olarak oluşturulmuş ve bu kurumlar halk tabanına dayanmamıştır. Türkiye'nin aksine Avrupa'da belediyeler de sivil toplum örgütleri olarak ortaya çıkmışlardır. Batı demokrasileri için belediye, sadece kentte yaşayanların müşterek ihtiyaçlarını karşılayan örgütler değil, merkezi devlet otoritesine karşı sivil toplum geleneğinin sürdürüldüğü birimlerdi. Sivil toplum, bu ülkelerde devlet dışında faaliyetlerini sürdürürken, baskı ve denetim yoluyla devlet kurumları üzerinde de etkin olmuştur. Türkiye'de ise devletin resmi ideolojisini taşıyan birimler olarak çalışmaktadırlar (Mardin, 1995: 1918–1922; Tekeli, 1983:5-6).

Çağdaş toplumların hepsinde bu kuruluşlar vardır ve giderek ağırlıklarını daha fazla hissettirmektedirler (Tosun, 2003:57). STK'lar, günümüz toplumlarında, kamusal alanda, devlet ve özel sektörden bağımsız; ancak, devlet ve özel sektörün paydaşı olarak, içinden çıktıkları toplumda ve insanlığın daha iyi konuma gelmesinde kamuya fayda sağlamayı, kar amacı gütmemeyi, şeffaflığı, etik faktörlere ve değerlere saygıyı, yasalara saygılı olmayı, ancak onları çağdaş normlara göre iyileştirmeyi hedef alan kuruluşlardır. Özel sektör zihniyeti taşımaz. Yapılan bu nitelermelerin içerisine, dini gruplardan sosyal yardım amaçlı gruplara, ulusal veya bölgesel olarak örgütlenmiş gruplardan üyelik temelli kulüplere, gıda dağıtımı veya aile planlamasıyla ilgilenen belirli bir konuda uzmanlaşmış gruplardan uluslararası kalkınmanın sağlanması veya insan haklarının yaygınlaştırılması için çalışan gruplara, oldukça geniş bir yelpazede faaliyet gösteren gruplar girmektedir (Emiroğlu, 1995: 225). Kent merkezlerine doğru yaklaşıldığında, sanayileşmiş bir topluma özgü olabilecek, ekonomik, sosyal ve kültürel örgütlenmeler de görülür. Bunlar, çok sayıdaki değişik amaçlı vakıflar ve dernekler, meslek kuruluşları, odalar, sendikalar, kooperatifler ve üst birlikleri, gruplar gibi kurumlardan oluşurlar (Atar, 1997:90; Bolay, 1997:7-8). Bu kuruluşlar, özellikle büyük kentlerde, bir yandan halkın, kentsel hizmet politikalarını etkilemesine yardımcı olur; bir yandan da, yönetimin yurttaş üzerindeki baskısını hafifletirler (Yıldırım, 2004:15). STK'lar giderek çeşitlenmiş, belli merkezler dışına çıkarak ülkeye yayılmışlardır.

STK'lar işlevlerini yerine getirirken bir takım etik değerlere de bağlı kalmalıdır. Bunlar şöyle sıralanabilir: *Hizmet anlayışı*: Yönetmek ve denetlemekten çok, yardım, topluma yarar sağlama şeklinde gerçekleştirilen görevleri ön plana almayı ifade eder. İlke olarak kar amacı gütmemek, kar elde

edilse dahi bunu sürecin bir sonucu olarak değerlendirmek ve elde edilen finansmanı yine faaliyetlere yöneltmek, toplumun yararına çalışmak ve çıkar ilişkisi içine girmemek, gönüllü olmak, bireyi, grubu veya kurumu değil hizmeti ön plana çıkarmak ve uygulamaktır. *Dürüstlük ve tutarlılık*: Beklentilerin yerine getirilip getirilmediğini ortaya koyan ve STK'lara güven sağlayan temel değer olarak dikkat çekmektedir. Faaliyetlerinde devletten bağımsız olmak, ancak paydaş özelliği göstermek ve dış yardım alınsa dahi bunun örgütün misyonu ve vizyonu etkilemesini önlemek ve yasal prosedürlere uymak için çaba harcamak, kıt kaynakları etkin kullanmak bu grupta yer alır. *Açıklık ve saydamlık*: Faaliyetlerinde, finansmanı elde edilmiş ve kullanılış şeklini, yapılan çalışmaların toplum çıkarına olup olmadığını, bunların neden yapıldığını ve sonuçlarının ne olduğunu, tanınan bazı ayrıcalıkların ve sağlanan kaynakların yerinde kullanıp kullanılmadığının topluma açıklanması açık ve hesap verebilir olmayı ifade eder. *Yardımseverlik*: Bu değer ihtiyacı olana vermekle yakından ilgilidir. STK'lar eldeki belirli kaynakları topluma aktarmada köprü görevi yapmaktadırlar (Kaldor, 2003: 12'den aktaran Özmutaf, 2007: 51).

STK'lar, sivil toplum açısından birçok faydalı faaliyette bulunabilmektedirler. STK'ların sağladığı sosyal faydalar şunlardır: *İhtiyaç olan hizmetleri sağlamak*: STK'lar, hükümet ajanları tarafından ve özel sektör tarafından üretilmeyen kamu mallarının ediniminde büyük bir kaynaktır. Bu tür hizmetler, hükümet tarafından sağlanmaz ve STK'larca sağlanır. *Kamu değerlerini korumak*: STK'lar bireysel inisiyatif ve kamu işleri kapsamında ilerleme sağlar. Doğayı korur, insan ve hayvan haklarını gözetir, amaçlarının tanıtımı boyunca çoğulcu değerler alanlarında gelişme sağlar. *Taraftarlık ve sorun teşhis etmek*: STK'lar kamu gündemine yönelik konuları ihmal etmezler. Desteklerken, hükümet ajanlarının ve seçilmiş resmi görevlilerin işlerine yönelik hizmeti de verirler. *Sosyal sermayeyi geliştirmek*: STK'lar, vatandaş ve örgütler arasında iletişim ve network'ün ilerlemesiyle toplumdaki kentsel kaynak olanaklarını artırır (Bayhan, 2002: 8; Yıldırım, 2004:214- 233). Günümüzde sivil toplum kavramı ideolojik çerçeveden çıkarak demokrasi, katılımcılık, yurttaşlık bilinci, hemşehrlik, aktif vatandaşlık, insan hakları, fikir ve inanç özgürlüğü, çoğulculuk, çok kültürlülük, hoşgörü, empati, şeffaflık, kamusalılık, yasallık, özerklik, güven, gönüllülük ve yardımseverlik, aidiyet, etik, lobicilik, hesap verebilme, kamu yararına serbest örgütlenebilme, sosyalleşme, hizmet odaklılık, küresel normlu olabilme, kesintisiz demokrasi gibi olguları kapsayan zengin bir kavram haline gelmiştir. Sözü edilen değerlerin kamuda sürekli geliştirilerek gerçekleştirilmesi için en pratik araç STK'lar olarak gösterilebilir (Seçkin, 2007). STK'ların yönetimde etkin bir aktör olarak rol alabilmelerinde yasal düzenlemelerin, yöneticilerin ve yönetilenlerin sivil toplum ve STK'lara yönelik algılama ve yaklaşım düzeyleri belirleyici olmaktadır (Kaya, 2007).

KENT KONSEYLERİ VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yerel yönetimlerde sorunların çözümü ve hizmet sunumunda, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışı hedeflenmektedir. Bu anlayış doğrultusunda, kamu yönetimi acil eylem planında, yönetim, sürdürülebilir kalkınma ve yerinden yönetim konularında; sivil toplumun karar alma süreçlerine katılımının teşvik edilmesi ve katılımı artırıcı mekanizmaların oluşumu ve sorunlara ortak çözüm bulunması yolları öngörülmüştür (Erder, 2006: 5). Kamu yönetimi bu tür çalışmalara hız vermiş ve STK'ların yönetimde yer almasının yolunu açan temel yasal değişiklikler yapılmıştır. Türk belediyeçilik sisteminde son dönem yasalarında sivil toplumun katılımı öngörülmektedir. Bunlardan biri olan kent konseylerinin ana hedefi, sivil seçilmiş ve atanmışların ötesinde sivil inisiyatifin kent yönetimine katkısını sağlamaktır. Dolayısıyla, yerel yönetimlerin etkinliğinin sağlanabilmesi ve daha iyi hizmet için, bireylerin ve kentteki tüm STK'larının kendi güçleri ve katılımcılık anlayışları doğrultusunda, yönetim faaliyetlerine destek olması ve sahiplenmesi beklenmektedir (Binici, 2010).

5393 sayılı Belediye Kanununun 13. maddesinde; “Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme” hakları olduğu belirtilmiştir. Belediye katılımı sağlar: “Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.” 5393 sayılı Kanunun 24. maddesinde; “Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir” denilmektedir. 5393 sayılı Kanunun 77. maddesi ile belediyelere, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 65. maddesi ile il özel idarelerine; “sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürllülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulama” görevi verilmiştir. 77. maddede yer alan gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esasların, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği hükmü doğrultusunda hazırlanan 2005 tarihli “İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği”nin 8. maddesinde “il özel idaresi veya belediyeler, kendi özel kanunlarına uygun olarak aralarında yapacakları

protokol çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar, meslek odaları ve diğer yerel yönetim birimleri ile ortak çalışma ve işbirliği yapabilir” düzenlemesi yapılmıştır.

5393 sayılı yasada yer alan Kent Konseyi ile Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılıma ilişkin 76. ve 77. maddeler ve bu maddelere dayanarak çıkarılan Yönetmelikler kentteki örgütlü grupların katılımlarını öngörmektedir. Sivil toplumun yerelde yönetimin içine alınmasında YG 21 çalışmalarının önemli bir işlevi olmuştur. Yerel yönetimler ve STK’ları biraraya getiren en önemli faaliyetlerden biri de kent konseyleridir. Bu kapsamda kent konseyleri yapısı içerisine örgütlü gruplar olarak STK’ların katılımının sağlanması, yerel sorunların dile getirilerek çözüm üretilmesinde, önemli bir role sahip olacaktır. 5393 sayılı yasa Kent Konseylerinin yeni şekliyle oluşumunda önemli katkı koymuştur. Belediye olan her yerde kurulması gereken kent konseyleri, yasa ve yönetmelikler uyarınca, yasadan aldığı güçle, kendi yörelerinde halkın ve toplumsal örgütlerin katıldığı, düşüncelerin yönetimlere aktarıldığı önemli kurumlar haline gelmektedir. Bazı alanlarda halkın bilgi, deneyim ve becerisinin harekete geçirilmesi, STK’ların desteğinin sağlanması çok önemli yararlar sağlamaktadır. Yerel yönetimler, kent konseyleri aracılığıyla belirli hizmetlerin sağlanmasını, çeşitli meslek kuruluşları, sendikalar, kooperatif birlikleri, dernekler, diğer gönüllü kuruluşlarla işbirliği içinde ortaklaşa ve daha kolay yürütebileceklerdir. STK’ların katkılarıyla sağlanabilecek hizmetlerin sınırı yoktur. Günümüzde bu hizmetler, çevre koruma ve çevresel etki değerlendirmesi çalışmaları, bilgisayar yazılım programlarının hazırlanması, büyük çaplı kamu projelerinde danışmanlık, v.b alanlarda yayılmış bulunmaktadır. Gönüllülerin yerel yönetim personelleri ile birlikte çalışarak başarılı olmaları, büyük ölçüde onların istekliliğine, katkılarına bağlı olduğu kadar; yerel yönetim personelinin de gönüllü kişi ve kuruluşları bir tehdit olarak görmeyerek, uyumlu bir çalışma yaratmalarına bağlıdır (Zengin, 1999:113).

Kent konseyleri, kendilerinden beklenen; kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma ve çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma, dayanışma, saydamlık, hesap sorma, hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışırlar. Ama bunu yaparlarken, karşılarına yetki ve bütçe sorunları çıkmıştır. Kent konseylerinin belli bir yetkisi, belli bir bütçesi yoktur. Bütçe, kent konseyinin bağımsız karar alabilme konusuyla birlikte tartışılmaktadır. Mali konularda tüm belediyeler, konsey etkinliklerini başka kalemlerden desteklemektedir. Kamu tüzel kişisi niteliğinde olmasına rağmen, kent konseyinin tüzel kişiliği bulunmamaktadır ve tüzel kişiliğinin ve bütçesinin olmaması sıkıntı yaratmaktadır. Bu yüzden genel sekreterlere maaş verilememektedir. Yaşanan mali kaynak sıkıntısı en önemli sorunların başında gelmektedir. Kent konseyi çalışanlarının maaşlarını sadece sosyal, kültürel

hizmet olarak düşünmemek gerekir. Genel sekreter çalıştırılması ve maaş verilmesi konusunda Belediye bütçesinden hesap veya büro hizmetleriyle ilgili ihale açılarak veya hizmet satın alınarak; Belediye bütçesinden Kent Konseyi Projesi adı altında bütçe aktarımı ve takibi yapılarak sorun çözülebilmektedir. Belediyenin yasa gereği Kent Konseyine maddi ya da aynı her türlü desteği vermesi gerekir. Tüm bu işlemlerin Belediye Başkanı ve belediye yönetimi ile iletişim içerisinde yürütülmesi gereklidir. Çünkü mali sorumluluğu taşıyan belediye yönetimidir ve kent konseylerinin çalışmalarını yerel planlama ve kaynak tahsisi süreçleriyle ilişkilendirmek gerekmektedir (Elban, 2010).

Kent konseyi, kentin geleceğini ilgilendiren kararlara, kent dinamiklerini ortak etmek için en önemli zeminidir. Kent konseyi ile kent dinamiklerinin yönetime katkı sağlaması için her türlü ortam hazırlanmaktadır. Kentin hızlı gelişme ve kalkınması için kim katkı yapacaksa, kim bir fikre sahipse bunlardan faydalanmak en büyük avantajdır. Kentin tüm dinamikleriyle hangi siyasi görüşte olursa olsun, tüm katmanlarla bu çalışmalar gerçekleştirmeye çalışılmaktadır. Kent konseyleri, STK'ların, kent sakinlerinin, kentte var olan farklı dinamiklerin birbirlerinden haberdar oldukları bir platformdur. Kent konseyleri herkese ve her kesime açıktır. Kent konseyleri herkesin katılacağı, herkesin aynı yönde, kent lehine çalışmalar yapacağı yapılardır. Kent konseyleri içinde özellikle kadın ve gençlik meclisleri çok etkindirler. Kadın ve gençlik meclislerinin olmadığı kentlerde katılımcılıktan söz edilemeyecek, kadın ve gençlerin fikir ve görüşleri alınmadan katılımcılık olmayacaktır (Hazır, 2010). Kent konseyleri gereksiz ve anlamsız çekişme ve tartışma ortamları haline getirilmemelidir. Önemli projeler, kent konseyi gündemine getirilmek ve sonuçlandırmak için birlikte çalışmak ister. Biraraya gelip sınırları kaldırmak gerekir. Hangi kent birlikteliği sağlamışsa bunun faydasını görmüştür. Kent konseyleri yaşanabilir bir kent için hizmet öncelikleri ile ilgili birçok konuyu konuşmuş ve çözüm üretimine katkı sağlamıştır. Amaç belediye ile yarış olmamalıdır. Eğer bu amaçla yola çıkılırsa, bir şey elde edilemeyeceği ortadadır. Elbette, belediyenin bazı projelerine itiraz edilebilir, ancak bu rekabete dönüştürülürse, kaybedilecektir. Kent konseylerinin dayatılmış bir yapı olduğuna dair eleştiriler gerçeği yansıtmamaktadır. Kent konseyleri “gönüllü kuruluşlardır; ancak gönlünce kuruluş” değildirler. Kent konseyinde bulunmak demek; hiçbir yükümlülük olmadığı halde, o kentte yaşamının sorumluluğuyla, komşular, mahalleliler için uğraşmak demektir (Altepe ve Kavas, 2010).

Kent konseyinin kuruluş amacı ve nasıl çalışacağı açıkça netlik kazanmamıştır. Bu da, kent konseyinde standarttan uzaklığı ifade etmektedir. Yönetişimin merkezi yönetim ile yapılması gereken boyutu henüz gündeme gelmemiştir. Kurumlar arası ilişkilerin, kent konseyi hiyerarşisinin nasıl olacağı, kimin, neye, ne kadar müdahale edebileceği üzerinde tartışılan konulardır. Kent konseylerinin karar alabilme yetkileri yoktur. Kent konseyinde yetki sorunu en

çok tartışma yapılan konulardan biridir. Kent konseyinin aldığı kararların belediyeye nasıl ve hangi boyutu ile yansıtacağı netlikten uzaktır. Kent konseyinin görüşü tavsiye niteliğindedir. Belediye kent konseyinden gelen önerileri dikkate almazsa ne olacaktır? Kent konseyinin kendisinin veya belediyenin karar ve uygulamalarının tüm hemşehrileri ilgilendirmesi nedeniyle, hemşehri ve STK'ların alınan kararlara itiraz edebilme veya meclis gündemine getirebilme gibi bazı hakların getirilmemiş olması etkin bir katılımı engellemektedir. Belediyelere karşı yaptırım uygulayabilecek ya da şikâyet edilebilecek bir kurumun olup olmadığı ve kent konseyi, konseylik görevini uygun şekilde yapmadığı zaman yaptırımın gerekli olup olmadığı bir diğer tartışma konusudur. Kararların uygulanması konusunda kent konseyine bir yaptırım gücü verilmesiyle konsey, belediye, valilik gibi kurumların yanında güçlü başka bir kurum olarak oluşturulmuş olacaktır. Katılım, etkinliğini sağlayacak kurumsal düzenlemelerle desteklenmiş olmakla beraber, toplumun alt kesimlerinin sivil toplum aracılığı ile temsil edilmesinin yetersizliği istenilen katılımcı, paydaşçı, sorumlu, sürdürülebilir bir yerel yönetimi anlayışını kusurlu kılmaktadır. Ayrıca, sadece toplumun örgütlü kesiminin katılımını hedefleyen ve bireylerin katılım ve denetimlerinin olmadığı bir yönetim anlayışı yönetişimci bir anlayış sayılmayacaktır (Keskin 2007:1; Hazır, 2010).

Kent konseylerinin bilinirliklerinin sınırlı olduğu; kurumsal kimliklerini oluşturmada sıkıntı yaşadıkları ve belediye birimi algısının yaygın olduğu izlenmektedir. Aynı mekânı olan kent konseyleri daha iyi tanınmakta, daha rahat faaliyet göstermektedir. Bunların çoğunun YG-21 geçmişi vardır. Kent konseylerine katılım düzeyi düşüktür. En önemli organlarından yürütme kurulunda STK'lar ve yurttaşların yeterince yer almadığı, karar ve uygulama noktalarında ağırlıklı olarak merkezi yönetimin temsilcilerinin bulunduğu görülmektedir. STK'lar, genelde çalışma gruplarında yer almamaktadırlar. Çalışma grupları, çoğunlukla başka bir dernekle ilişkisi olmayan gönüllü bireylerce yürütülmektedir. Çalışma grupları belli bir toplantı takvimini izlemekte, ama düzenli toplantı tutanakları tutmamaktadırlar. Bu olumsuzluklar bütün kent konseylerini kapsamaz. Kentin geleceğini yakından ilgilendiren tüm konuları, kentin gündemine taşımak mümkündür. Bunu Bursa, İzmir, Adana, Gaziantep Kent Konseyleri yapmıştır. Herkese ve her kesime açık çalışma anlayışıyla, toplumsal denge çizgisi ve yerel demokrasinin buluşma noktası haline gelerek Türkiye'ye örnek bir kurumsal yapı noktasına gelmişlerdir. Kent Konseyleri arasındaki bilgi paylaşımı önemlidir. Kent konseyleri arasında bilgi paylaşımı ve işbirliğinin sağlanabilmesi için çalışılmaktadır (Emrealp, 2010).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yerel yönetimlerin hizmetlerinin temel amacı kentsel yaşam biçiminin geliştirilmesidir. Yerel yönetimler, ülke yönetiminde üzerlerine düşen görevleri etkin bir merkezi yönetimin gözetim ve denetimi altında yapmaktadır. Ama yerelde başka bir gözetim ve denetimin olmaması, onlara geniş bir hareket serbestisi vermektedir. Ulusal düzeyde demokratik bir yönetim yapısının olabilmesi için, demokratik düşüncenin tabandan başlaması ve her şeyden önce yerel yönetimlerde var olması gerekir. Bu yüzden, STK'ların demokratik bir yönetim yapısı için olmazsa olmazlardan birisi olduğu söylenilebilir. Sosyal yönüyle ve baskı oluşturabilme unsurlarıyla STK'lara önemli bir görev düşmektedir. STK'lar, yönetim üzerinde halk adına bir denetim mekanizması oluşturmaktadır. Ülkemizde 1980 sonrasında devletin yeniden yapılanması doğrultusunda STK'lar önem kazanmaya başlamış ve yerel yönetimlerin daha demokratik bir yapıya kavuşması için önemli roller üstlenmişlerdir. Çok aktörlü yönetim yaklaşımının estirdiği rüzgârla değişen yönetim mekanizmasının devlet ve özel sektörle birlikte üç aktöründen biri konumuna gelmişlerdir.

Sivil toplumun aktif rolü arttırılmalıdır. Çünkü gönüllülük esasına dayanan STK'lar, bireyle yönetim arasında bir aracı işlevi görmektedir. Bu nedenle, yerel yönetimlerle sivil toplum arasındaki yönetsel işbirliğini geliştirmek amacıyla, *kent konseyleri* düzenlemesi yapılarak kentsel kalkınma ve gelişmenin daha kolay sağlanması hedeflenmiştir. Demokratik ve katılımcı bir yaklaşımla, belediye yönetiminin kurumsallaşması, katılıma açılması gerekir. Katılım kavramının kentsel yapılarla ele alınmasına yönelik yaklaşımda STK'ların önceliği olduğu görülmektedir. Yerel düzeyde STK'ların, belediye yönetiminin demokratik ve katılımcı yapılanmasına yönelik, genelde olumlu yaklaşımlar geliştirmiş oldukları görülmektedir. STK'lar kendi alanlarında belediye çalışmalarını etkilemek açısından önemli bir güç niteliği kazanmıştır. Yerel demokrasinin STK'lar tarafından “yönetime katılımın güvence altına alınması” biçiminde algılanması, bu yöndeki eksikliğin giderilmesine yönelik gerekliliği ifade etmektedir. Ama STK'ların kendilerinin de; menfaat sağlayan değil, ortak (paydaş) olan, kaynak bekleyen değil, kaynak üreten, susan değil, konuşan, sorunlar karşısında seyretmeyen, proje üreten ve yapan olmaları gerektiğini hesaba kattığımızda elbette kat edecekleri çok mesafe var olacaktır.

STK'lara gereken önemi vermek ve üstlenecekleri yeni işlevlere uygun bir hukuksal ve örgütsel altyapıya sahip kılmak katılımcı demokrasinin gereğidir. Belediyeler, kent konseylerini kendilerinin bir parçaları olarak görmemelidirler. Belediye yönetimi, kent konseyleri ve STK'lar aracılığı ile bir yandan sonradan dönmek zorunda kalmayacağı, doğru kararlar alma şansına sahip olur; öte yandan kararların uygulanması aşamasında gerekli destekleri daha başlangıçta elde etme olanağına kavuşur. Bu da halkın özellikle kadın ve gençlerin STK'lar

aracılığıyla kent konseylerine katılımıyla gerçekleşecektir. Yapılmış düzenlemeler, bu sorunu gidermiş olmasına rağmen, aslında bölge halkını temsil eden STK'ların katılımını tam anlamıyla yerine getirememektedir. Çünkü kent konseylerinde merkezi hükümet tarafından atanmış memurların ağırlığı diğerlerinden fazla hissedilmektedir. Konsey toplantılarında görüşülen konuların yerel halkın istek ve taleplerini içermesi ve çözümlerinin de onlar tarafından üretilmesi gerekirken, çözümler yerel katılımcıların kendileri tarafından değil, yönetim adına konseye katılan yerel yöneticiler tarafından ortaya atılmakta ve onların istediği şekilde sonuçlandırılmaktadır. Kent konseyi aktif olarak hayata geçtiğinde, kent konseyi üyeleri karar ve eylemlere tam katılmak, hizmete katkıda bulunmak ve ortak akılda buluşmak isteyeceklerdir.

KAYNAKLAR

- Altepe, Recep ve Kavas, Kayhan (2010), Türkiye Kent Konseyleri Bursa'da Buluştu 13.02.2010. <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/>, (24.03.2011).
- Atar, Yavuz (1997), "Demokratik Sistemde Sivil Toplumun Fonksiyonu ve Sivil Toplum -Devlet Düalizmi", **Yeni Türkiye Dergisi**, Yıl.3, Sayı.18.
- Bayhan, Vehbi (2002), "Demokrasi ve Sivil Toplum Örgütlerinin Engelleri: Patronaj ve Nepotizm", **C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt: 26, No 1.
- Belediye Kanunu, 5393 Sayılı, 13.7.2005 Tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete.
- Binici, Necati (2010), <http://www.gazetegercek.com/9-ilin-kent-konseyiyoneticileri-gaziantepbulustu>, (10.03.2011).
- Bolay, S. Hayri (1997), "Sivil Toplum ve Manası", **Yeni Türkiye Dergisi**, Yıl: 3, Sayı:18, ss.7-8.
- Çukurçayır, M. Akif (2002), "Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları", **Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri**, TODAİE Yayını, Ankara.
- Elban, Süleyman (2010), 1. Kent Konseyleri Bölgesel Kapasite Geliştirme ve Eğitim Toplantısı 11-12 Şubat 2010, Trabzon, <http://www.kentkonseyleri.net/>, (24.03.2011).
- Emrealp, Sadun (2005), **Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı**, IULA-EMME Yayınları, İstanbul.
- Emrealp, Sadun (2010), Türkiye Kent Konseyleri Bursa'da Buluştu 13.02.2010. <http://www.bursakentkonseyi.org.tr/>, (24.03.2011).
- Emiroğlu, Mehmet (1995), "Kamu Yönetimi Bilimi Işığında Kamu Yönetimi-Yurttaş İlişkileri, Sorunların Demokratik Çözümünde KİT'lerin, Gönüllü

- Kuruluşların ve Eğitime Erkinin Katkısı”, **Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri**, Cilt:I, Ankara, ss.225–237,
- Ercan, Hülya (2000), “Türkiye’de Sivil Toplum Tartışmaları Üzerine”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:16, No.1.
- Erder, Sema (2006), Dosya: Kentleri “Paylaşmak?” **Mimarlık**, Sayı:327, Ocak/Şubat.
- Göktürk, Atilla (2009), “Bugün Geline Yerde Kent Konseyleri ve Yerel Gündem 21”, Muğla Üniversitesi, Pdf Formatı.
- Hazır, Sezai (2010), 1.Kent Konseyleri Bölgesel Kapasite Geliştirme ve Eğitim Toplantısı 11-12 Şubat 2010 Trabzon, <http://www.kentkonseyleri.net/>, (24.03.2011).
- İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği, 9.10.2005 Tarih ve 25961 Sayılı Resmi Gazete.
- Kaldor Mary (2003), “Civil Society and Accountability”, **Journal of Human Development**, Cilt 4, No:1.
- Kar, Bülent (2007), “Kent Konseyleri ve Katılımcı Demokrasi”, **Yerel Siyaset Dergisi**, Sayı: 21, ss. 50-51.
- Kaya, Ayhan (2007), “Sivil Toplum ve Kent Politikaları”, **Sivil Toplum Dergisi**, Yıl: 4 Sayı:17-18, <http://www.siviltoplum.com.tr>, (10.03.2011).
- Kaypak, Şafak (2011), “Katılımcı Yönetim Mekanizması Olarak Kent Konseyleri”, **Bursa Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı**, 6-7 Mayıs 2011, Bursa, ss. 133-157.
- Kent Konseyi Yönetmeliği, 8.10.2006, Tarih ve 26313 Sayılı Resmi Gazete.
- Keyman, Fuat (2004), “Türkiye ve Avrupa’da Sivil Toplum”, **Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları**, No.3.
- Keskin Bedrettin (2007), “Yeni Yerel Yönetim Anlayışı ve Yerel Yönetişim” **Sivil Toplum Dergisi**, Yıl 4 Sayı:17-18 / Ocak-Haziran.
- Koyuncu, Emre (2010), Kent Konseyleri Bölgesel Kapasite Geliştirme ve Eğitim Toplantısı 11-12 Şubat 2010, Trabzon, <http://www.kentkonseyleri.net/>, (24.03.2011).
- Mardin, Şerif (1995), “Sivil Toplum”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 1918–1922.
- Oktay Ercan ve Pekküçükşen, Şerife (2009), ”Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesinin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum Kuruluşları-Türkiye İçin Kısa Bir Değerlendirme, **KMU İİBF Dergisi**, Yıl:11 Sayı:16
- Özmutaf N. Metin (2007), Sivil Toplum Kuruluşlarının Misyonlarını Gerçekleştirmede İnsan Kaynaklarının Rolünün Gönüllü Yönetim

- Yaklaşımları Bağlamında İncelenmesi, SDÜ, **İşletme Yönetimi Doktora Tezi**, Isparta.
- Özer, M. Akif (2000), “Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleştirilmesi Kavramlarının Tahlili Üzerine” **Türk İdare Dergisi**, Yıl:72, Sayı:426.
- Pala, Semih (2010), “Türkiye Kent Konseyleri Bursa Buluşması” 15.02.2010, <http://www.bursakentkonseyi.org.tr>, (10.03.2011).
- Seçkin Mümtaz (2007), Yerel Yönetimlerde Sivil Toplum Kuruluşları 17 Şubat 2007, <http://www.stratejikboyut.com>, (10.03.2011).
- Soygüzel, Hasan (2006), “Yerinden Yönetimde Yeni Bir Boyut: Kent Konseyleri”, **Birlik Dergisi**, MBB Birliği Yayını, Yıl:5, Sayı: 3, ss. 32 - 33.
- STGP (2005), **Sivil Toplumcunun El Kitabı**, Ed. N. Güler, Ankara.
- Tekeli, İlhan (1983), “Yerel Yönetim Demokrasisi ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Belediyeciliğin Gelişimi”, **Türk İdare Dergisi**, Cilt:16.
- Tosun, Erdoğan G. (2003), “Sivil Toplum”, **Çağdaş Kamu Yönetimi 1**, (Ed. M. Acar ve H. Özgür), Nobel Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, İbrahim (2004), **Demokrasi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim**, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Zengin, Eyüp (1999), “Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım”, **Türk İdare Dergisi**, Sayı: 422.